

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מה.

עין משפט גזר מצוה

יד א מיי פ"ח מהל'
מעשה קרנות הלכה
[פ"ח] מ:
ב ב טז הלכה טו:
מז ג ד מיי פ"ה מהל'
מז הלכה ג:
יד ה ו מיי פ"ב מהל'
המך הו טו סג עין
לט טו"ש"ע א"ח ט"י תנז
ספ"ק ז:

רבינו הנגאל

והדין משום דהוה נזיר
וחטאת שני כתובין הבאין
אחד ואין מלמדיו. נזיר
הא דאמרן. חטאת דתניא
כל אשר יגע בבשרה יקדש
יכול א"פ"פ שלא בלע. חיל
בבשרה. עד שילבע
בבשרה יקדש להיות
כמוה. שאם פסולה היא
תפסל. ואם כשרה היא
תאכל כחמור שבה. פירוש
האכל חמור נאכל ליום ולילה
והשלמים לשני ימים
ולילה אם ניתן [נ"א]:
[ת"ק] (ב) מרד החטאת
שנשחטה היום על חתיכת
בשר שלמים שנשחטו
מאתמול. נאכל הבשר
בתורת שלמים בו ביום
בלבד. אבל לא בלילה
בבשר החטאת. ואם
נשחטו שניהם היום, נאכל
בתורת חטאת היום
והלילה לבד. אבל לא
למחר כשאר בשר שלמים.

הנהגה הדירה נצטרף
לאיסור. והוה פירוש נאכל
כחמור שבה. פנימים
נאכל בתורת שלמים
ופנימים נאכל בתורת
חטאת. כי השלמים
שנשחטו מאתמול היום
מותין ובלילה אסורין
באילה. והחטאת
שנשחטה היום מותרת
באילה כל הלילה. נמצא
השלמים בזה חמורין מן
השטות. ורובן כי אמרין
שני כתובין הבאים כאחד,
היינו דתרויהוה חולין או
תרויהוה קדושים ינהו. אבל
זה חולין והוה נזיר. וזה
קדושים והוה חטאת. מצד
צדדי. ולא קרינן בהו שני
כתובין הבאים כאחד.
ונזהר הדברים הללו. וחזרו
רבנן ואמרו טעם אחר.
למדנו מן החטאת היתר
מצטרף לאיסור. ומשמרת
למדנו ליתן טעם כעיקר.
ומיכן אתה דן לכל אסורין
וכי בבתורה בין חזר ובין
בוה. ור"י עקיבא ליתן טעם
כעיקר מגעול גרים גמור.
חטאת ונזיר תרויהוה
להיתר מצטרף לאיסור.
והוה להו שני כתובין
הבאין כאחד ואין מלמדיו.
ומקשר רב איש אליבא
דריב עקיבא. הא דתניא
מכל אשר יעשה מגפן היין
מחוצנים ועד לו לימד על
איסור נזיר. נבון חצי זית
חוצץ וחצי זית עין
שמצטרפין זה עם זה.
השתא לריב עקיבא חצי
זית ופ' שהוה היתר וחצי
זית יין מצטרפי. שהיין
בלבד הוא אסור. והפ'
מותרת. חוצץ וזו ששניין
אסורין לנזיר מביעיא.
ושנין פת ריין ביחד. אבל
זה בעצמו וזה בעצמו לא
מצטרפי. חוצץ וזו אפילו
בוה אחר זה מצטרפי.

תנ"י בצק שבסידקי
עריבה אם יש כזית במקום
אחד חייב לבער. ואוקי רב יהודה הא דתנן כזית במקום אחד. במקום עשוי לחזק. אבל במקום שעשוי לחזק אינו חייב לבער. פירוש מקום שיש בו סדק או נקב ונתן זה הצבצק לשתמו שנמצא עושה מלאכתו וכן ובלא א"פ שהוא כזית. ש"מ דפחות מכזית שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער. ואיכא דמתני להו רוב יהודה אסיפא. דקתני ואם לאו

משום דהוה נזיר וחטאת שני כתובין הבאין באחד. מינה לרש"י
אמאי לא קאמר נזיר וחמור דר"ע לרש"י כל צ"פ התערבות
(נבחים 97 ע"ב): **ר"י** גרם בחומר שבהן. ומיירי בחטאת ושלמים^א
ואם נבלע החטאת^ב צלמים שנשחטו אמתול נאכל כחומר השלמים

ואינו נאכל צלילה ואם נבלע החטאת
צלמים שנשחטו היום נאכל כחומר
החטאת ואינו נאכל למחר לשון
הצרייתא קשה דלמחר עד שצב
בצורה משמע דליירי צהיתר שנבלע
באיסור והדר קאמר יקדש להיות
כמוה משמע שהאיסור נבלע צהיתר:
ורבנן אמרי דף חטאת דהיתר
מצטרף לאיסור. אורי'^א
דנזיר צ"פ ג' מינין (97 ע"ב): משמע
נזיר וחטאת לרצנן תרויהוה לטעם
כעיקר דקאמר התם לר"י דאי כתב
רשמנא חטאת חולין מקדשים לא
גמרינן ואי כתב רשמנא נזיר חטאת
למזיר לא ילפינן דחמיר איסוריה
דאפילו חרצן אסירי ליה:

בשמעתין משמע דמעם
בעיקר דאורייתא.
ילפינן מנזיר דלאו אסמכתא היא
דמד"ע דלמחר לקי אהיתר מנזרף
לאיסור צהיתר נשמע לרצנן וקשה מפ'
כל הבשר (חולין 97 ע"ב) וממסכת
ע"ג (97 ע"ב): **ואם** מפורש:
באין שלא במקום אישה. פ"ה
דשלא נמקום לישה עובר

בפחות מנזיר דלאו אסמכתא היא
אמרן מלכת עריבה אכל צבית חייב
לבער משום דזימנין (י) דמיכנף ופלי
אהדי ולפ"ה מייפוק ליה דפחות מכזית
חייב לבער שלא נמקום לישה ונראה
לר"י דמקום העשוי לחזק היינו את
הכלי צין נמקום לישה וצין שלא
נמקום לישה עשוי לחזק^א דף נמקום
לישה יש להחמיר יותר שיש לחוש
שדצק פחותה עסקה לעיסה אחרת
על ידי לישה או תכלע מן הטעם ולכן
כזית נמקום לישה אפילו עשוי לחזק
עובר אף על גב דודאי מנצטלו כיון
דאיכא תרתי לרעומת כזית ובמקום
לישה ופחות מכזית אפילו נמקום
לישה אי עשוי לחזק לא גזרו ציה
רצנן דכיון שהוה דצר מועט יכול
לשמור שלא ילוש עליו וכן כזית שלא
נמקום לישה אי עשוי לחזק אף עובר
אכל פחות מכזית ושלא נמקום לישה
אפילו אין עשויה לחזק מותר^א:

כופת
ובמקום שאין עשוי לחזק חוצץ ועובר במה דברים אמורים בכזית אבל
בפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק אינו חוצץ ואינו עובר
ותניא כלישנא בתרא "בצק שבסידקי עריבה במקום העשוי לחזק

אינו
אחד חייב לבער. ואוקי רב יהודה הא דתנן כזית במקום אחד. במקום עשוי לחזק. אבל במקום שעשוי לחזק אינו חייב לבער. פירוש מקום שיש בו סדק או נקב ונתן זה הצבצק לשתמו שנמצא עושה מלאכתו וכן ובלא א"פ שהוא כזית. ש"מ דפחות מכזית שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער. ואיכא דמתני להו רוב יהודה אסיפא. דקתני ואם לאו

משום דזכוכתא אחריתי נמי כתבה רשמנא ושני כתובין הבאין בו
אכל לרצנן דמוקי ליה לטעם כעיקר לא הוה שני כתובין הבאין כאחד
דמפרש לקמיה: **כל אשר יגע בצורה**. צר חולין או שלמים שזמן
אכילתו מרובה מחטאת ונגע בחטאת יקדש דמפרש להיות כמוה

שחט פסולה הימה החטאת כגון פיגול
או פסול אחר מיפסל אף זו שבלעה
ממנה ואם כשירה היא החטאת
מהניא לצולעת הימנה לאסור באכילה
אלא כחמור שבה כחומר החטאת
שנבלע זה לפנים מן הקלעים ולזכרי
כהוה וליום ולילה אחד: **יכול אפילו
לא נלע**. הנוגעת זה ממנה קאמר
רשמנא יקדש ת"ל כו': **סאל**
הצולעת כחמור שבה שהרי יש זה צ'
מינין אחד חמור ואחד קל וכולה
הולכת אחר החמור אלמלא היתר
מנזרף לאיסור: **מיירך** לר"י.
תרויהוה דמפרש לקמיה ולא הוה שני
כתובין הבאין כאחד דחד מחציה לא
מזי יליף דנימא מדהדר כתביה
לאידך ולא ילפא מחציה ש"מ דווקא
הכי) קאמר: חולין. להחמיר לא
גמרי מדיון קדשים דדיון קדשים להיות
חמורין: **ה"ג** ורצנן אמרי לך מיירך
לר"י חטאת. אשמועינן משום דהיתר
מנזרף לאיסור (ב) ואי נמי לא איבלע
צכולה אי אכל חצי זית פיגול וחצי זית
היתר צבת אחת ניגמור מינה

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה י"ג ורצנן
ועי' לאיסור דאי נמי:
(ב) ד"ה ור"י עקיבא וכו'
ולא מנזר: (ג) ד"ה י"ג
לא ד"ה מכלל ד"ה:
(ד) תוספות ד"ה סוף
ועי' דזימנין דמיכנף להו
ופל':

מוסף רש"י

שני כתובין הבאין
כאחד דאין מלמדיו.
מדלא כתיב אחד ונגמור
כולה מינה (קדושים ד"ב).
עד שילבע בבשר. כגון
ההפך שזמן חטאת אהל
ממנו לזי של שלמים ונבלע
גז ומכאן חזי למדיס היתר
מנזרף לאיסור בקדשים,
ואין לנדה מכאן טעם
עיקר. שאין זה טעם אלא
ממס (נבחים ע"ב). להיות
כמוה. הנוגע זה ונבלע
ממנה חולין (ט).
פסולה היא תיפסל.
יפסל הנוגע (ט) טעם
החטאת פסולה כגון שער
עליה לילה ויום ומכאן
זו שער שלמים. יאה שני
שלמים אסור מנזרף וזו
(ד). ואם כשרה. שלא
עבר אהו היום (ט).
תאכל כחמור שבה.
יפסל זו כחומר שנשחטה,
שאפילו צין שלמים אסורין
לאלא אלא לזכי כהוה
ליום ולילה ולפנים מן
הקלעים (חולין ע"ב).
יש זה עשוי חצי מינים
וכחומר שנשחטה מיכל
(נבחים ע"ב).

מוסף תוספות

א. ופי' כחמור שבהן
דפנימים נאכל בתורת
שלמים ופנימים נאכל
בתורת חטאת. מוס' אומן.
שלמים נאכלים לב' ימים.
ולילה אחד וחטאת אינה
נאכל אלא ליום ולילה.
חיים. מוס' שאין. ג. שיש
מקומות שאין הכלי עוב
ונח לידק ומנוחלו לו
דבר הקשה הנרקש שם.
ט. ד. והכי פירוש.
קמייתא שלא במקום לישה
הלבך שרי אפי' כזית
במקום העשוי לחזק
ופחות מכזית אפי' אינו
עשוי לחזק. בתרייתא
במקום לישה הלבך מיקום
העשוי לחזק לא שרי אלא
בפחות מכזית אפי' במקום העשוי לחזק אסור כיון
דהוה במקום לישה. מוס' הלא"ש.